

בעזה"ת על אדלת של תורה עלון תורני שכונת

גליון 570

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פרשת השבוע
פרשת שלח

כאשר חזרו המרגלים מארץ כנען למדבר, הם החליטו כבר מה יספרו לעם. כולם צריכים לדעת כמה גרועה היא הארץ. אולם את המילים הראשונות הם אומרים למשה - בדיעה שיש עוד מאזינים שתכף יעבירו כל מילה לאוזני הקהל הכרויות בשקיקה לתוצאות הריגול - **שבח הארץ: "באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא."**

יש להם גם הוכחה מוחשית, "וזה פריה". רש"י, שהרגיש בשאלה, מביא הסבר בשם המדרש: "כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחילתו - אין מתקיים בסופו". הם חייבים לשבח את הפירות, כדי שיאמינו לשאר השקרים על ארץ אוכלת יושביה, בני-ענק ועם עז היושב בערים בצורות.

מפרשי התורה מסבירים את הכוונות הנסתרות של המרגלים. הפסוקים מוכיחים שהמרגלים היו אמני-לשון שהשחיתו היטב את המסר ששיגרו ללב העם. הם גם הצליחו בקליעה למטרה. כל עם ישראל ישב באותו הלילה לבכות על מר גורלו, שזכה לקבל ארץ זבת חלב ודבש... נעצור לרגע: מדוע התורה לא מסתפקת בכך שהם הוציאו דיבת הארץ רעה? מדוע לכתוב בתורה מילים שכל מטרתן היא להראות כיצד פרטו המרגלים על הרגש בלבבות העם והחדירו את המסר השקרי שלהם? זה קורס מקצועי בלשון הרע? סדנת "השקר המוצלח על רגל אחת"!!

אם נפרוט את הנתונים, נגלה סצנה כמעט בלתי אפשרית: עומדים שמונה אנשים - נשואי פנים ומכובדים מאוד - מול מיליוני אנשים, עם שלם, ומצליחים לגרום לכולם לבכות.

בצד הנגדי עומדים הקב"ה בכבודו ובעצמו, משה רבנו ואהרן הכהן ואפילו יהושע וכלב - מכובדים לא פחות מהשמונה, שהיו בעצמם "מן התרים את הארץ" - כולם מסבירים שהמרגלים מ-ש-ק-ר-י-ם. התגובה של העם: "ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים..."

הם לא נותנים לעובדות לבלבל אותם. אפשר שאת זאת רצתה התורה להשמיענו: צא ולמד עד כמה גדול כוחה של לשון הרע. "אל תסתכל מי מדבר", אל תתרגש מהחיצוניות. כי חוץ מהעובדה שאסור לקבל לשון הרע, תזכור שאסור להיות פתני! אל תשפוט לפי הסיפור המרגש. תתבונן מה באמת יש שם.

שבת שלום

שמשון אליעזר פוקס

כתב הרמב"ן, שלכל אומה השרויה בארצה יש שר בשמים המייצג את ענייני האומה בפני בורא עולם. שר זה דואג לטובתם ורווחתם. אבל עם ישראל וארץ ישראל אינם מיוצגים על ידי שום שר בשמים, לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף, אלא הקב"ה בכבודו ועצמו מטפל בכל ענייני עם ישראל וארץ ישראל. כפי שכתוב בתורה 'ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. מסיבה זו אווירה של ארץ ישראל טהור יותר מארצות הגויים; ארצות חו"ל נמצאות תחת ממשלת השרים, אבל ארץ ישראל נמצאת תחת שליטה ישירה של הקב"ה, בלי שום שליחים ומחיצות, לכן הקדושה ניכרת הרבה יותר. לא רק הקדושה הרוחנית גדולה יותר. גם הדברים הגשמיים בארץ ישראל קדושים ונעלים הרבה יותר. קדושת הארץ עוברת גם לפירות, והאוכל מפירותיה זוכה לקדושה מיוחדת, וכן נשמתו מתעלה ומתקשרת בקדושת הבורא. באכילת פירות הארץ לא רק הגוף שבע, גם הנשמה ניזונת ושבעה מכך. גם בתקופת המבול, כאשר מים שטפו את כל העולם מקצה לקצה, המקום היחיד בו לא ירד המבול, היה ארץ ישראל. אם כן, זכות גדולה מאד היא להתגורר בארץ ישראל. אך מאידך הדבר גם מחייב אותנו, כיוון שכדי לזכות לקדושה זו, עם ישראל חייב להיות בדרגת רוחנית מתאימה. כאשר בני ישראל עוזבים את דרך התורה, הקדושה עוזבת את הארץ, ולהיפך, טומאה רבה שורה על האדמה ועל פירותיה. כפי שמזהיר הפסוק 'ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה. דרגתה הגבוהה של ארץ ישראל גורמת לכך שהיא אינה סובלת חטאים וחוטאים, בארמון המלך הדיבור יותר עדין, ההתנהגות הרבה יותר מתחשבת, וכל צורת ההתנהלות שונה לחלוטין.

זמני השבת
הדלקת נרות **7:25**
מוצאי שבת **8:31**
לית: **9:00**

נא לטמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה

אָהֶל הַהֵלֶלֶה

ברכת המזון בנסיעה ברכב

אדם שהוא נוסע ברכבו, ואוכל תוך כדי נסיעה, האם רשאי לברך ברכת המזון בשעה שהוא נוסע?

תשובה: תיקנו חכמים לשבת בשעת ברכת המזון. כדי שיוכל המברך לכוון יותר. וכתבנו עוד, שמי שהיה הולך בדרך (מחוץ לביתו), והיה אוכל תוך כדי הליכה, רשאי לברך כשהוא הולך. שאם נעכב אותו לשבת בשעת הברכה, לא תהיה דעתו מיושבת עליו. ועתה נדון לגבי הנוסע במכונית אל מחוץ חפצו. שלכאורה, הנוסע במכונית דומה למי שמהלך בדרך. שאינו חייב לשבת כדי לברך ברכת המזון.

והנה לגבי אדם הנוסע במכונית או באוטובוס, ואינו נוהג בעצמו, נראה פשוט שרשאי לברך תוך כדי נסיעה, שהרי אינו הולך, אלא יושב.

אדם הנוהג בעצמו ברכב

אבל אדם שהוא בעצמו נוהג במכוניתו, נראה שאסור לו לברך ברכת המזון בשעת הנהיגה. כי הנוהג במכונית צריך לתת לבו ולהתבונן בדרך נסיעתו, שלא יבוא לידי סכנה, ובודאי אין דעתו מיושבת עליו שיוכל לכוין בשעת הברכה. ובדומה לזה פסק מרן השלחן ערוך (בסוף סימן קפג), שאסור לברך בשעה שהמברך עסוק במלאכתו. ומבואר בסימן קצא (ראה בהלכה ברורה שם), שטעם האיסור בזה, משום שנראה כמברך דרך עראי ובלתי כוונה, ויש בזה זלזול בברכה. והנהיגה ברכב דומה היא לעשיית מלאכה, שאי אפשר לכוין היטב תוך כדי הנהיגה, ונראה כמברך בדרך עראי. **לכן למעשה**, מותר לברך ברכת המזון בשעת נסיעה ברכב או בספינה וכדומה. אבל הנהג עצמו, אסור לו לברך ברכת המזון בשעת הנהיגה. אלא יעמיד את רכבו בצד הדרך (באופן שאינו נכנס כלל לידי סכנה), ויברך.

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים".

מקובל בשם ה"בעל שם טוב" הקדוש זצ"ל, כי כל מה שאנו רואים מסביבנו, כמוהו כראי אשר בו ההשגחה העליונה מראה לנו את עצמנו. צריך האדם להתבונן בכל השובב אותו, ולדעת כי השי"ת מראה לו דברים שונים, שמטרתם ללמדו לקח ומוסר.

הנה רבותינו אומרים (סוטה ה' ע"א): למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך כי כל הרואה סוטה בקלקולה, יזיר עצמו מן היין. כאשר רואים אדם בקלקלתו, במקום לבוז וללעוג למשבתו, צריך האדם לדעת שלא לחינם הראו לו זאת, אלא כדי שיחפש עצות בנפשו לבל ייכשל כמוהו. כך מראה לנו ההשגחה העליונה את עצמנו. הקדמה זו נועדה להבהיר לנו את חטאם של המרגלים. רש"י מביא את דברי חז"ל (במדבר רבה ט"ז, ה'): "למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה בצרעת על עסקי דיבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר". מרים הנביאה דיברה לשון הרע על משה רבנו, ולקתה בצרעת, והמרגלים ראו את אשר קרה, אך לא חשו שהדבר נוגע אליהם. המאורע הזה לא נגע בעולמם הפנימי, ולכן הם לא הסיקו את המסקנות המתבקשות.

והנה, המרגלים הללו, בעת שנבחרו לתפקידם, היו צדיקים, ולפי רום דרגתם ומעלתם היה להם להסתכל על מעשה מרים ולדעת להפיק ממנו את הלקחים המתבקשים, להחדיר בקרבם זהירות בדיבור לשון הרע. אך המרגלים לא לקחו מוסר באותו רגע, ולכן כבר מרגע זה נקראו "רשעים"! כאמור, אדם צריך להתבונן סביבו ולדעת כי השי"ת מראה לו הן את נגעי עצמו, אבל בד בבד, גם דברים האמורים לעורר באדם כיסופי עלייה והתעלות בעבודת ה'.

אות י' של שרי היה עומד וצווח לפני הקב"ה, מדוע הוציא אוהו משרה הצדקת. והמהרש"א בסנהדרין כתב: נטל הקב"ה אות י' משרי, שהוא אות השם שבאיש, ונתן לה אות ה', שהוא אות השם שבאשה, לרמז לה שתזכה לבן. והיה אות י' עומד וצווח, עד שניתן ביהושע. ומכל מקום כיון שאות י' מנע אותה מלהיות לה בן, על כן כשנתווסף ליהושע לא זכה לבן (ליהושע היו רק בנות – מגילה י"ד): אף שזכה ע"י אות י' להינצל ממרגלים, ולהיכנס לא"י. ובגמ' עירובין דף ס"ג: מובא טעם אחר מדוע ליהושע לא היו בנים, **דאמר רבי אבא בר פפא:** לא נענש יהושע אלא בשביל שביטל את ישראל לילה אחת מפריה ורביה (שהמשיך את המצור על יריחו אל תוך הלילה, וארון ה' שיצא עמהם למלחמה, לא הוחזר באותו הלילה למשכן שהיה בגלגל), ולמדנו שכל זמן שארון ושכינה שרויין שלא במקומן – אסורין בפריה ורביה.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בפרשת השבוע נאמר "ראשית ערסותכם חלה תרימו תרומה" מצות חלה היא מצוה אשר נמסרה לנשים כדי לתקן את מה שחטאה חוה בעץ הדעת. הבה נתבונן ונראה כי מצות חלה היא מצוה חשובה ביותר וכי זו"ל הפליגו במעלת מצות הפרשת חלה כל כך עד שאמרו בזכות שלושה דברים נברא העולם שנאמר בו בראשית ברא, שבביל חלה שקרויה ראשית ערסותכם, תרומה שנקראת ראשית דגןך, ובכורים שנאמר בהם ראשית ביכורי אדמתך. מסופר על רבי מאיריקה ממיר ז"ל שנסע פעם אחת בדרך, וסר למלון להתפלל ולנוח. בתוך כך באה שיירה של עניים שנסעו ממקום למקום, הרבה עגלות יחד עם נשים וטף. ראה רבי מאיריקה בתוכם עני אחד, איש זקן שניכר על פניו כי מנקיי הדעת הוא. בעלת הבית נתנה לעניים כיכר לחם ותבשיל לאכול. כל העניים ניגשו וחטפו ואכלו, אך אותו זקן הלך במתינות ולקח כלי לנטילת ידיים, בדק אותו היטב אם הוא כשר כהלכתו, ואחרי כן לקח פרוסת לחם ורצה לברך עליה "המוציא", אך הניחה בחזרה ולא בירך עליה, רק לקח כעך אחד וישב לאכול, ונטל מים אחרונים ובירך ברכת המזון. לאחר שהשיירה עזבה את המקום, ניגש רבי מאיריקה לבעלת הבית ושאלה: מתי אפית את הלחם? "תמול שלשום" – ענתה. "התזכרי, אם הפרשת חלה מהלחם הזה"? נבהלה האשה וקראה בקול: "אוי לי, כי שכחתי להפריש חלה". הבין רבי מאיריקה כי אותו עני הוא איש אשר רוח אלוקים בו. מיד, רתם עגלתו ורץ אחרי העניים והשיגם באמצע היער, והזקן איננו. שאלם הרבי: איה הזקן אשר הלך אתכם? השיבו לו: למה זה תשאל על המשוגע הזה? הוא נטפל אלינו זה שבועות אחדים, באשר נלך – ילך ובאשר נלין – ילין, אך בשגעון יתנהג, פעם בפעם הוא הולך מאתנו לבין השיחים שביער, מתמהמה שם וחוזר אלינו. פעם בימות הקור הגדול ראה בריכה של מים קפואים ושבר הקרח וטבל במים שמתחת לקרח. שאל אותם הרבי, לאיזה רוח הלך עכשיו, הראו לו והלך לאותו מקום ומצאהו עומד תחת אילן, תפוס במחשבותיו ומראהו כלפיד אש. ניגש אליו ואמר לו: רבי, ברכני! ביקש ממנו העני נדבה קצובה ונתן לו, ויברכהו. כששב רבי מאיריקה לרבו רבי מרדכי מליכווטיש וסיפר לו את אשר קרהו, אמר לו הצדיק: אשריך שנתברכת מהקדוש רבי לייב שרה'ס.

אהל העויצה

במאמר הקודם כתבנו שלפני ש'נחליטי' שהילד סובל מכעס נבדוק האם יכולות להיות סיבות אחרות להתנהגות, חילקנו אותם לשני תחומים: תחום אחד סיכמנו בשבוע שעבר, עכשיו נעסוק בתחום השני, **הקריטי**. ראשית נעשה חזרה בראשי פרקים של התחום הראשון: עייפות, תזונה, שובע, ויטמינים, פעילות, שתייה והיגיינה.. כאמור **המאמר המלא התפרסם בשבוע שעבר**.

התחום השני, הקריטי, הינו קשר שוטף עם הילד! אנחנו משקיעים בקשרים עם אנשים זרים, קשרים שמטבעם יש בהם עליות ומורדות, לפעמים קשרים מגיעים לניתוק מוחלט בשטף החיים, אם בעקבות טיפול בילדים, מעבר למגורים בעיר אחרת ועוד, הקשר היחיד שנשאר לנו כהורים זה הקשר שלנו עם הילדים, אבל בשום אופן זה לא יקרה בלי שנטפח אותו, קשר זה מתהווה בשנים הקריטיות של הילד (ולא לאחרי החתונה...). קשר עם הילד צריך מחשבה רבה, לא נתיימר בכמה מילים להקיף את הנושא. מה שכן נציב תמרוורים, אנחנו צריכים לוודא שהילד מרגיש רגוע לגשת אלינו ולספר כל אשר על ליבו, וזה יקרה כשנראה לו שחשוב לנו לדעת מה 'קורה' איתו, אם זה בהקדשת זמן, אי שיפוטיות וביקורת ולא בצורה 'אני אגיד לך מה צריך לעשות'. גם לא לחשוב לאורך השיחה מה נענה לו ברגע שיסיים.. לא לקטוע את הילד באמצע משפט, לא ללחוץ – אם הילד לא משתף חשוב לתת לו את ההרגשה שאנחנו פה-וכשירגיש בנח ישתף, בילדים קטנים אפשר אפילו 'לפתות' בממתק.

נכתוב 'טיפי' מנסיון, אם רואים שלילד קשה לשתף ולא הבחנו בסיבה מיוחדת שתגרום לו להסתגר, מאוד יכול להיות שאם נשנה אוריה, כמו יציאה יחד למרחב הפתוח, מקום רגוע - ישפיע עליו שיפתח. עוד נקודה חשובה הינה החיסיון. אין היתר כלל לספר מידע לאחרים שלא ברשותו - אפילו שהמספר הוא הילד שלנו. מלבד איסור רכילות שיש בעניין, הדבר עלול לפגוע ביכולת השיתוף של הילד. דוגמא קצת קיצונית, הסיפור אמיתי: ילד שהיה מאוד מאוכזב מטיוול שנערך על ידי התלמוד תורה שיתף בכך את הוריו, למחרת המפקח הגיע לכיתתו של הילד לקחו לצד ושאלו איך היה בטיוול... לא צריך להיות גאון להבין שהילד בפעם הבאה יתקשה מאוד לשתף את הוריו.

גם בין ההורים בעצמם, אם אחד מבני הזוג יודע שלטובת הילד עדיף להסתיר מבו הזוג או אפילו אם הילד ביקש ואין כאן עניין שדורש שההורים יפתחו 'חדר מלחמה': **אין היתר לשתף!!**

יש לכם שאלה הערה או הארה כתבו ובל"ג נתייחס, המייל: ap2417m@gmail.com פינחס אפשטיין יעוץ תורני

"וראיתם אתו... ולא תתורו אחריו לבבכם ואחרי עיניכם..."

נתבונן ונראה, שהתורה מקדימה את "לבבכם" ל"עיניכם" - "ולא תתורו אחריו לבבכם ואחרי עיניכם". וכאן מגיעה שאלה - מה קודם למה? הראיה קודמת ללב, או הלב קודם לראיה? על פניו, העין קודמת ללב והלב חומד את מה שהעיניים רואות, כך גם כותב רש"י על פסוק זה - "העין רואה, הלב חומד, והגוף עושה את העבירות". מדוע אם כן מקדימה התורה את הלב לעין? חכמים במדרש (ספרי, במדבר ט"ו) על פסוק זה אומרים: "מגיד שהעיניים הולכות אחר הלב". מעניין - לא הלב הולך אחר העיניים, אלא העיניים הולכות אחר הלב. מה פירושם של דברים? מתברר, שאכן, הקשר בין העין ללב אינו חד-סטרי, אלא דו-סטרי. כלומר, וודאי שהעין משפיעה על הלב, אולם גם הלב משפיע על העין. המלבי"ם על פסוק זה כותב שעובדה ברורה היא, אם ציורי התאווה לא היו מקננים בליבו של אדם, גם ראיית העין לא הייתה משפיעה! רק בגלל שציורי הנאות העולם הזה ותאוותיו הגשמיות חקוקים בלב האדם, ראיית העיניים מעוררת את ליבו לחמוד. כלומר, יש כאן שילוב מדהים של רצון מובנה באדם להנאות העולם, והרצון המובנה הזה משפיע על הראיה והראיה משפיעה על הלב. כל אחד מאתנו מכיר את התופעה, ששני אנשים רואים את אותו דבר, ולמרות זאת כל אחד מפרש את מה שהוא ראה באופן הפוך מהשני. משום שלראייה קדם רצון, והרצון משפיע על הפרשנות של הראייה. נמצאנו למדים אם כן, שעיקר המאבק של האדם הוא בלב. כאשר אדם מטהר את ליבו ורצונותיו, הוא מסוגל להשפיע גם על הראייה שלו, שהראיה לא תשפיע על ליבו. כמובן שראייה תמיד עלולה להזיק, אולם רמת הנזק יורדת אם הלב טהור. העיניים והלב עלולים להעביר אותנו על דעתנו, שלא נהיה נאמנים לה', ומטרת ראיית חוטי הציצית היא לגרום לנו להיות נאמנים לבורא. מצוות ציצית קשורה בקשר הדוק לנושא המרכזי של הפרשה - חטא המרגלים. המרגלים תרו את הארץ והם פענחו את הממצאים בהתאם למה שהם רצו לראות. התורה מבקשת, כאשר תהיה לכם דעה חיובית או שלילית על משהו, לא תהיה דעה זו מושפעת רק על ידי תאוות הלב וחימוד העיניים. לאברים אלו אין רשות לדון על הטוב והרע רק מפני שהלב שואף לדבר והעיניים משתוקקות לו, וכן גם להיפך - כאשר אברים אלו ידחו משהו, אין זה סימן שהדבר הינו רע. הציציות אומרות לנו: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'". אמנם העין והלב הינם בעלי כוח והשפעה, אולם אין להם יכולת להחליט מהו טוב ומהו רע. רק מה שהתורה אומרת שהוא טוב - הוא אכן טוב, ומה שהיא אומרת שהוא רע - הוא רע, אפילו כאשר התאווה מציגה אותו במצג שווא של טוב.

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו
אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אלון כהן בן אורנה
ומשפחתו הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים **יהוד**
מנחה - בשעה 19:15

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית ----- **7:00**
מנחה וערבית (סמוכות) ---- **19:15**
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב יעקב אליהו שליט"א
יום ה' - הרב דניאל קמחי שליט"א

בית הכנסת
"עולי בבל"

ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל

שחרית - 5:00

מנין ב' - 7:30

מנחה ערבית - 19:15

שיעורי תורה מידי יום
שעה לפני מנחה

יום א' ב' ה'

רב בית הכנסת

הרב יהונתן אמדדי שליט"א

יום ג'

הרב שמשון פוקס שליט"א

יום ד'

הרב נאור דרשני שליט"א

יום ה' -

הרב רפאל עגיב שליט"א

בשעה 20:30